

Комунальний заклад «Обласна універсальна наукова  
бібліотека ім. Олега Ольжича»  
Житомирської обласної ради

Відділ наукової інформації та бібліографії

**Медіаосвіта та медіаграмотність –  
актуальні тенденції виховання сучасної молоді**

Бібліографічний покажчик

Житомир

2020

Людство постійно розвивається. До того ж темп змін невідмінно пришвидшується. І для людини, і для країни стає дедалі важливіше вміти реагувати на ці зміни, щоб не залишитися осторонь прогресу.

Нашу добу не даремно називають інформаційною. І справа тут не тільки в тому, що значна частка національного багатства сучасних країн створюється в сфері інформаційних технологій. Сучасна людина для успішної життєдіяльності не може бути осторонь інформаційних потоків. Але головна складність нині не в тому, щоб отримати певну інформацію, а в тому, щоб визначити, яка інформація потрібна. Особливе значення має грамотна робота з інформацією, коли йдеться про молодь.

Причина актуальності медіаосвіти полягає в тому, що інформаційна революція та глобалізація зробили наше сприйняття світу значною мірою залежним від того, як його подають медіа.

Результатом медіаосвіти має бути підвищення рівня медіакомпетенції, або її ще називають медіаграмотністю, яка полягає в сукупності мотивів, знань, умінь і можливостей, що сприяють добиранню, використанню, критичному аналізу, оцінюванню, створюванню та передаванню медіатекстів різних форм, жанрів, а також аналізу складних процесів функціонування медіа в суспільстві.

Важливу роль у становленні та розвитку медіаосвіти відіграло ЮНЕСКО. Вважається, що вперше термін «медіаосвіта» вжито 1973 року на спільному засіданні сектору інформації ЮНЕСКО та Міжнародної ради з кіно, телебачення та аудіовізуальної комунікації. На думку фахівців ЮНЕСКО, медіаосвіта — частина основних прав кожного громадянина будь-якої країни світу на свободу самовираження і права на інформацію та інструмент підтримки демократії. При цьому медіаосвіту вони рекомендують усім державам запровадити в свої національні навчальні плани, в систему додаткової, неформальної та «пожиттєвої» освіти.

В Україні розпочато застосування «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні», що була погоджена постановою президії Національної академії педагогічних наук України в травні 2010 року. Головна ідея концепції полягає в сприянні становленню ефективної системи медіаосвіти в Україні для забезпечення загальної підготовки дітей та молоді до безпечної та ефективної взаємодії з сучасною медіасистемою. Три етапи реалізації концепції охоплюють експериментальний етап (2010 — 2013), поступове вкорінення

медіаосвіти та стандартизацію вимог до неї (2014 — 2016) і подальший розвиток медіаосвіти та завершення масового запровадження (2017 — 2020).

Згідно з цією Концепцією, медіаосвіта — частина освітнього процесу, спрямована на формування в суспільстві медіакультури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії з сучасною системою масмедіа, як традиційними (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітніми (комп'ютерне опосередковане спілкування, інтернет, мобільна телефонія) медіа, з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій.

У даному посібнику відображено книги, брошури та статті з періодичних видань з цієї теми. У випадках, коли назва не розкриває змісту публікації, подано стислі довідкові та уточнюючі анотації. Загальна кількість бібліографічних записів становить 48 позицій. Відбір літератури закінчено 31 серпня 2020 року.

Бібліографічний опис здійснено згідно з ДСТУ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис: загальні вимоги та правила складання», слова та словосполучення скорочено згідно з ДСТУ 3582:2013 «Бібліографічний опис скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила».

Структурно видання складається з передмови та трьох тематичних розділів. В середині розділів література розташована наступним чином: офіційні документи, книги за алфавітом прізвищ авторів або назв, статті з періодичних видань за зворотною хронологією.

Бібліографічний посібник стане у пригоді дослідникам, краєзнавцям, освітянам, студентському та учнівському загалу, працівникам бібліотек.

## Особливості розвитку медіаосвіти в Україні

Наказ Міністерства освіти і науки України від 18.07.2017 №1199 «Про проведення всеукраїнського експерименту за темою «Стандартизація наскрізної соціально-психологічної моделі масового впровадження медіаосвіти у вітчизняну педагогічну практику» на базі навчальних закладів України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mediaosvita.org.ua/book/nakaz-mon-pro-provedennya-vseukrayinskogo-eksperymentu/> – Назва з монітора.

Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/16501/2016-04-27-kontsepsiya-vprovadzhennya-mediaosviti-v-ukraini-nova-redaktsiya/> . – Назва з монітора.

Баришполець, О. Т. Український словник медіакультури [Текст] / О. Т. Баришполець ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соціал. та політ. психології. - К. : Міленіум, 2014. – 194 с.

Квіт, С. Масові комунікації [Текст] : [підручник] / С. Квіт ; [наук. ред. Королько В. Г.] ; Нац. ун-т "Києво-Могилян. академія". – 2-ге вид., випр. і допов. - Київ : Києво-Могилян. акад., 2018. – 350 с.

Череповська, Н. І. Медіакультура та медіаосвіта учнів ЗОШ: візуальна медіакультура [Текст] / Н. Череповська ; [ред. рада: Т. Шаповал [та ін.]. - К. : Шк. світ, 2010. - 128 с.

Маркова, В. Медіаосвіта в системі соціальних комунікацій: теоретичний аспект [Текст] / В. Маркова // Вісн. Кн. палати. - 2019. - N 10. - С. 16-20. - Бібліогр.: с. 19-20.

Головченко, Г. Медіаосвіта: нові напрями досліджень [Текст] / Г. Головченко // Рідна шк. - 2019. - N 3/4. - С. 42-47

Захаренко, К. Проблеми формування ефективної державної інформаційної політики і освіта [Текст] / К. Захаренко // Вища освіта України. - 2018. - N 4. - С. 44-49. - Літ. в кінці ст.

Голованова, Н. В. Питання створення ціннісної моделі інформаційної політики у медіапросторі України - ЄС [Текст] / Н. В. Голованова // Зб. Наук. праць Нац. акад. держ. управління при Президенті України. - 2018. - N 2. -

С. 60-80. - Бібліогр. в кінці ст.

Найдьонова, Л. А. Основні напрями і перші підсумки експериментального впровадження медіаосвіти на всеукраїнському рівні [Текст] / Л. А. Найдьонова // Педагогіка і психологія. Вісник АПН України = Pedagogics and psychology. Newsletter of the APS of Ukraine. - 2013. - N 2. - С. 38-45

Бакіров, В. С. Креативна модель медіаосвіти: експеримент Каразінського університету [Текст] / В. С. Бакіров, Л. В. Стародубцева // Педагогіка і психологія. Вісник АПН України = Pedagogics and psychology. Newsletter of the APS of Ukraine. - 2013. - N 2. - С. 29-38

Слюсаревський, М. М. Медіаорієнтаційна функція освіти як відповідь на виклики інформаційної доби [Текст] / М. М. Слюсаревський // Педагогіка і психологія. Вісник АПН України = Pedagogics and psychology. Newsletter of the APS of Ukraine. - 2013. - N 2. - С. 18-28

## **Медіаосвіта як інструмент підвищення якості навчального процесу**

Деньгаєва, С. В. Медіаосвітні технології у професійній підготовці майбутнього вчителя іноземної мови [Текст] : монографія / Деньгаєва С. В. ; [за заг. ред. Л. В. Калініної] ; Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. - Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2018. – 332 с.

Череповська, Н. І. Медіаосвітні ресурси розвитку патріотизму і критичного мислення молоді [Текст] : навч.-метод. посіб. / Н. І. Череповська ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. - Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2017. – 155 с.

Базарницька, І. Урок природознавства з елементами медіаграмотності, 3 клас [Текст] / І. Базарницька // Початкова шк. - 2019. - N 11. - С. 29-31. - Бібліогр. в кінці ст.

Жорнова, О. Якість вищої освіти України та медіаграмотність науково-педагогічної спільноти: виклики без відгуків [Текст] / О. Жорнова // Вища шк. = Higher School. - 2019. - N 10. - С. 38-44. - Бібліогр. в кінці ст.

Нове у медіаосвіті: інженерна благодидактика [Текст] / Г. Онкович [та ін.] // Вища шк. = Higher School. - 2019. - N 1. - С. 26-33

Фролова, С. Медіадидактичні та технічні засоби на службі в педагога [Текст] : з досвіду роботи / С. Фролова // Дошкільне виховання. - 2018. - N 5. - С. 10-11

Іванчук, Л. Використання медіадидактики на компетентнісно зорієнтованому уроці в початкових класах [Текст] / Л. Іванчук // Початкова шк. - 2018. - N 3. - С. 8-10

Тригуб, С. Використання мультимедійних технологій на уроках природознавства та географії [Текст] / С. Тригуб // Рідна шк. - 2016. - N 10. - С. 14-18

Бульбах, Т. Підготовка та проведення уроків з мультимедійною підтримкою в початкових класах [Текст] / Т. Бульбах // Початкова шк. - 2015. - N 3. - С. 56-57

Киричок, А. Використання нових медіа у формуванні іміджу ВНЗ [Текст] / А. Киричок // Вісн. Кн. палати. - 2015. - N 2. - С. 42-45

Домарацька, С. Мультимедіа-презентації як засіб підвищення ефективності навчання хімії [Текст] / С. Домарацька // Рідна шк. - 2014. - N 12. - С. 28-30

Берегова, І. Мультимедійні технології як засіб розвитку критичного мислення на уроках світової літератури [Текст] / І. Берегова // Рідна шк. - 2014. - N 6. - С. 53-57

Проценко, Л. Інформатизація освітнього простору навчального закладу: розбудова дидактичного модуля [Текст] / Л. Проценко // Рідна шк. - 2014. - N 6. - С. 29-33

Гриценко, А. Використання інформаційних ресурсів на уроках історії з метою активізації діяльності школярів [Текст] / А. Гриценко // Історія в шк. України. - 2014. - N 2. - С. 31-32

Дев'ятисильна, І. Мультимедійний урок з відеоефектом [Текст] / І. Дев'ятисильна // Проф.-тех. освіта : наук.-метод. журнал. - 2014. - N 2. - С. 29-31

Даниленко, Л. В. Мультимедійні презентації на уроках виробничого навчання [Текст] / Л. В. Даниленко // Проф.-тех. освіта : наук.-метод. журнал. - 2014. - N 1. - С. 32-35

Гук, О. Можливості MS PowerPoint при створенні мультимедійних дидактичних ігор з історії [Текст] / О. Гук // Історія в шк. України. - 2013. - N 12. - С. 28-33

Пономаренко, Л. В. Особливості впливу мас-медіа на школяра [Текст] / Л. В. Пономаренко // Обдарована дитина = Gifted child. - 2013. - N 7. - С. 51-58

Крутій, К. Л. Медіадидактичні особливості використання мультфільмів як засобу навчання мови і розвитку зв'язного мовлення дошкільників [Текст] / К. Л. Крутій // Обдарована дитина = Gifted child. - 2013. - N 7. - С. 20-25

Йовко, О. М. Упровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес загальноосвітньої школи [Текст] / О. М. Йовко // Обдарована дитина = Gifted child. - 2013. - N 7. - С. 10-16

Носаченко, І. М. Медіаосвіта як напрям навчально-виховного процесу [Текст] / І. М. Носаченко // Обдарована дитина = Gifted child. - 2013. - N 7. - С. 2-9

Синьов, В. М. Потенціал віртуального комп'ютерного середовища в аспекті корекційної медіаосвіти і соціальної реабілітації осіб з обмеженнями життєдіяльності [Текст] / В. М. Синьов, А. Г. Шевцов // Педагогіка і психологія. Вісник АПН України = Pedagogics and psychology. Newsletter of the APS of Ukraine. - 2013. - N 2. - С. 61-65

Онкович, Г. В. Професійно орієнтована медіаосвіта у вищій школі [Текст] / Г. В. Онкович // Педагогіка і психологія. Вісник АПН України = Pedagogics and psychology. Newsletter of the APS of Ukraine. - 2013. - N 2. - С. 55-60

Іванова, Т. В. Медіаосвіта та медіаграмотність як актуальні тенденції виховання сучасної молоді [Текст] / Т. В. Іванова, В. Ф. Іванов // Педагогіка і психологія. Вісник АПН України = Pedagogics and psychology. Newsletter of the APS of Ukraine. - 2013. - N 2. - С. 46-55

Мокрогуз, О. Медіаосвіта в контексті шкільної історії [Текст] / О. Мокрогуз, В. Тандура // Історія в шк. України. - 2013. - N 3. - С. 27-33

## **Медіаграмотність та інформаційна безпека молоді**

Максименко, Д. С. Здоров'я дитини в сучасному інформаційному середовищі [Текст] : Практич. психологія / Д. С. Максименко. - Київ : Центр учбов. літ., 2018. - 222 с.

Кучерук, О. Інтегрування інфомедійної грамотності в простір мовної освіти [Текст] / О. Кучерук // Укр. мова і літ. в школі . - 2020. - N 3. - С. 9-12. - Бібліогр. в кінці ст.

Лебединська, Т. Медіаповедінка української молоді у процесі професійного самовизначення [Текст] / Т. Лебединська // Вісн. Кн. палати. - 2019. - N 11. - С. 26-30

Кубко, В. Медіакультура сучасного інформаційного суспільства [Текст] / В. Кубко // Вісн. Кн. палати. - 2019. - N 3. - С. 34-37

Сидоренко, Л. "Медіаграмотна громада: місія здійснена!" [Текст] / Л. Сидоренко, О. Фікс // Бібл. планета. - 2019. - N 3. - С. 10-11.

Навчальна гра з медіабезпеки "Веселий експрес" [Текст] // Безпека життєдіяльності. - 2019. - N 2. - С. 20-22

Нерсисян, Г. А. Медіаграмотність молоді - запорука протидії інформаційній агресії [Текст] / Г. А. Нерсисян // Інвестиції: практика та досвід. - 2018. - N 6. - С. 56-60. - Бібліогр. в кінці ст.

Медіакомпетентність - вміння для життя сучасної людини [Текст] // Мистецтво в школі. Музика. Образотворче мистецтво. Художня культура : наук.-метод. журнал. - 2017. - N 2. - С. 8-11 : табл. - Бібліогр. в кінці ст.

Взаємодія дитини й медіа. Як убезпечитися [Текст] : психологічні основи етичного кодексу для журналістів, які залучають дітей до створення медіапродукту // Соц. педагог. Шкільний світ. - 2016. - N 12(груд.). - С. 26-34



Левченко, А. О. Поняття шкідливої інформації в галузі реклами через призму захисту прав дітей [Текст] / А. О. Левченко // Часопис Київ. ун-ту права. - 2016. - N 1. - С. 367-370

Крайнікова, Т. Функції культури медіаспоживання [Текст] / Т. Крайнікова // Вісн. Кн. палати. - 2014. - N 4. - С. 39-42

Список підготувала провідний бібліограф  
відділу наукової інформації та бібліографії

Тимощенко О. М.